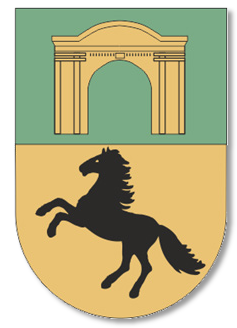
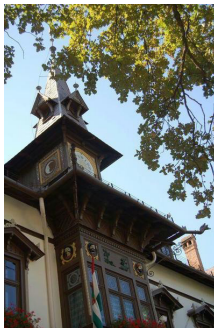

MEZŐHEGYES

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

• ELŐSZÓ	2
• MEZŐHEGYES VÁROS ÁLTALÁNOS ISMERTETÉSE	4
• TELEPÜLÉSKÉPILEG MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA MEZŐHEGYESEN	9
• POZITÍV PÉLDÁK ÉS AJÁNLÁSOK MEZŐHEGYES VÁROS ÉPÍTÉSZETÉBEN AZ UTÓBBI 30 ÉVBEN	20

MEZŐHEGYES VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE ÖRÖKSÉGVÉDELMI TERVFEJEZETE

Mezőhegyes Városban 53 db Országosan védett műemléképület található. Ezek megtalálhatóak a Lechner Tudásközpont nyilvántartásában és Mezőhegyes Város hatályos Helyi Építési Szabályzatának Örökségvédelmi hatástanulmányában (Tér és Terület Bt., Torma Gyöngyi építész). A helyi védettségű épületek és a helyi védettségre javasolt épületek szintén megtalálhatóak Mezőhegyes város hatályos Helyi építési Szabályzatának Örökségvédelmi hatástanulmányában.

Az Örökségvédelmi tervfejezet melléklete továbbá a „Helyi jelentőségű természeti területek és értékek védetté nyilvánításáról szóló” módosított 13/2004. (IV.21.) Kt. számú rendelete, mely a természeti örökségeket tartalmazza.

Itt kell még megemlíteni, hogy a 27/2015. (VI.2.) MvM rendelet szerint Mezőhegyes Város területén lévő Ménesbirtok épületek szerepelnek a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékében:

- északi diadalív, északi kapu	- Fecskés Puszta zabsilótorony
- északi reprezentatív kaszárnya	- Fecskés Puszta Magtár
- ménesparancsnoki irodaház	- Pereg Puszta Zabsilótorony
- központi méntelep, központi istálló	- istálló (39-es major)
- fedett lovarda	- Belsőperegpuszta zabsilótorony
- déli reprezentatív kaszárnya	- Gluzek Gyula elevátor-magtár
- déli nagy diadalív, déli kapu	- magtár 57-es major
- központi magtár	- Külsőperegpuszta istálló
- Hangai vendégfogadó	- Kamarás Puszta zabsilótorony
- Fecskés Puszta épületei	
- 18-as major istállóépületei	

A Településképi Arculati Kézikönyv Örökségvédelmi tervfejezetének mellékletei a fenti iratok.

ELŐSZÓ

MEZŐHEGYES VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVÉHEZ

Mezőhegyes Város kialakulásának és fejlődésének története nagyon egyedi a magyarországi települések sorában. Talán nincs is még egy olyan település, melyet kizárólagosan egy bizonyos célra hoztak létre és fejlesztettek a XVIII. és XIX. században. A II. világháború után a szocializmusban is megőrizte, csak módosította ezt a gazdasági célt, sőt a rendszerváltás után is megmaradt ez a gazdaság csak a magántulajdonra alapozva. Napjainkban pedig újra állami tulajdonú szervezet a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdasági Zrt., mely irányítja a Mezőhegyes Várost meghatározó LÓTENYÉSZTÉST, és a hozzá tartozó kiszolgáló háttér gazdaságot. Igen, a LÓTENYÉSZTÉS, a NÓNIUSZ, mely Mezőhegyes életét, fejlődését meghatározza.

Több mint 200 éve a lótenyésztés határozza meg Mezőhegyes építészeti arculatát, Mezőhegyes építészeti fejlődését, változásait, Mezőhegyes építészeti karakterét, 53 db Országos védetségű műemlék épület határozza meg, ezek mindegyike kapcsolódik valamilyen módon a Ménesbirtok múltjához vagy jelenéhez.

Némelyek most is a Ménesbirtokhoz tartoznak, mint a lovarda, Nóniusz-hotel..., mások közvetlenül vagy közvetve a város életét szolgálják, mint a Centrál épülete vagy a Kormányhivatal épülete esetleg a vasútállomás.

A Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. jelen pillanatban is változik, fejlődik vagy átalakul. A hozzátartozó, a települést meghatározó épületek egy részének jövője, funkciója és a szükséges felújítása ma még nem ismert (pl. Nagymagtár), de biztosan tudjuk, hogy megújul, így Mezőhegyes arculati kézikönyve, de leginkább építészeti jövője, építészeti elképzelései nem mindig ismertek, változók, de egyértelműen fejlődőek, a város önkormányzati vezetőinek és a lakosainak bizakodásra adnak okot.

Az Arculati Kézikönyvet és Településképvédelmi rendeletet ezzel a bizonytalansággal, változással és optimizmussal készítettük. Mezőhegyes Város Önkormányzata, a Város vezetése elkötelezett a település fejlesztése mellett, és mivel a fejlődés csak a Ménesbirtokkal közösen, együtt lehetséges, elkötelezett a Város érdekeit is figyelembe vevő együttműködés mellett. Mezőhegyes most olyan időket él a változó gazdasági környezetben, hogy valószínűsíthetően az Arculati Kézikönyvet és Rendeletet időnként módosítani, igazítani, kiegészíteni kell az élethez, ezért igyekeztünk rugalmasan elkészíteni, úgy, hogy a Ménesbirtok változó igényeit, fejlődését és ezzel együtt szimbiózisban a város fejlődését, változásait is szolgálja.

MEZŐHEGYES VÁROS

ÁLTALÁNOS ISMERTETÉSE

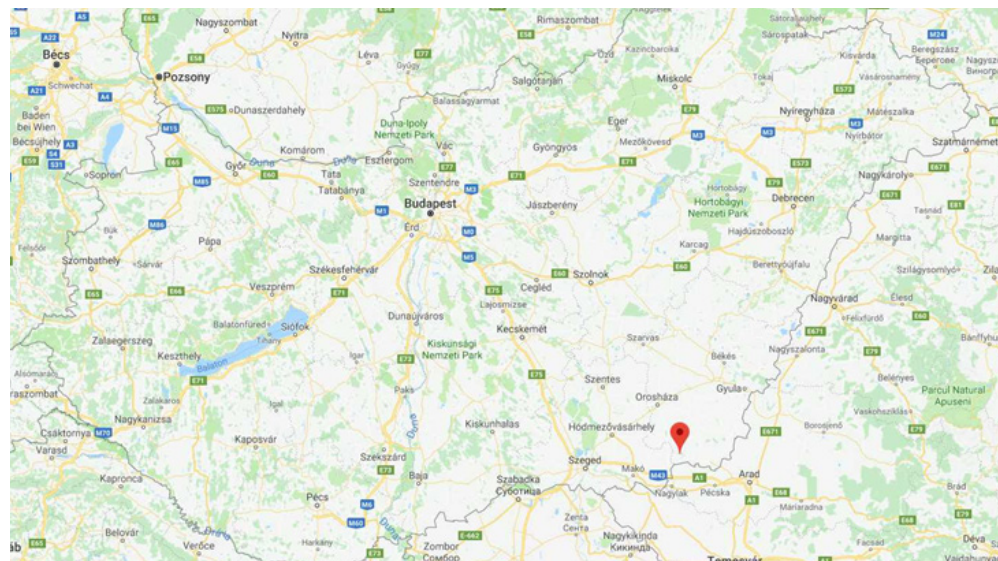
Mezőhegyes neve összefonódott a ló fogalmával, de kiemelkedő mezőgazdasági eredményeivel is. Ez tette és teszi a jövőben is ismertté széles e világon.

A város hazánk délkeleti részén, az országhatárhoz közel terül el. Földrajzi fekvése szerint az é.sz. 46 19, a k. 20 49 koordinátái határozzák meg Mezőhegyes központját. Délen 16 km hosszan határos Romániával. Keleten Battonya, északon Mezőkovácsháza és Végegyháza, nyugaton Tótkomlós, valamint Csongrád megye határolja. Természeti adottságait tekintve különleges hely, kedvező természeti tényezőinek köszönhetően ősidők óta lakott terület. Domborzatának kialakulására és mai képre alapvetően az Ős-Maros hordalékfelhalmozó tevékenysége nyomta rá a bélyegét.

A terület a legrégebb idők óta lakott hely. Bizonyítják a talált kő- és csonteszközök, a bronzkori temető sírlakóinak használati tárgyai, a Szárazér menti agyagedény töredékek és őrlőkövek, bronzfüggők és karperecek. Az Alföld keleti és déli része természeti viszonyai alapján a sztyeppei övezethez kapcsolódott. A sztyeppe népek megjelenése itt folyamatos volt, több hullámban jöttek keletről az Alföldre. „Elődeink” időszámításunk előtti századokban a régészeti leletek szerint állattartással és földműveléssel foglalkoztak.

A terület első említése Rogérius váradi kanonok krónikájában olvasható, ahol az Újfalunak nevezett peregi „körül sáncolt” helyen 1241-ben 70 falu odamenekült népét gyilkolta le a tatár.

Az első írott emlék 1421-ben említi Mezőhegyes nevét (Meze heges). Akkori birtokosa a nagylaki Jánki család volt. Később a Hunyadi család birtoka. Az 1552. évi török hadjáratban elpusztult a falu.

A középkori Mezőhegyest a török háború elpusztította, azonban egy későbbi török elleni európai összefogás következtében újjászületett.

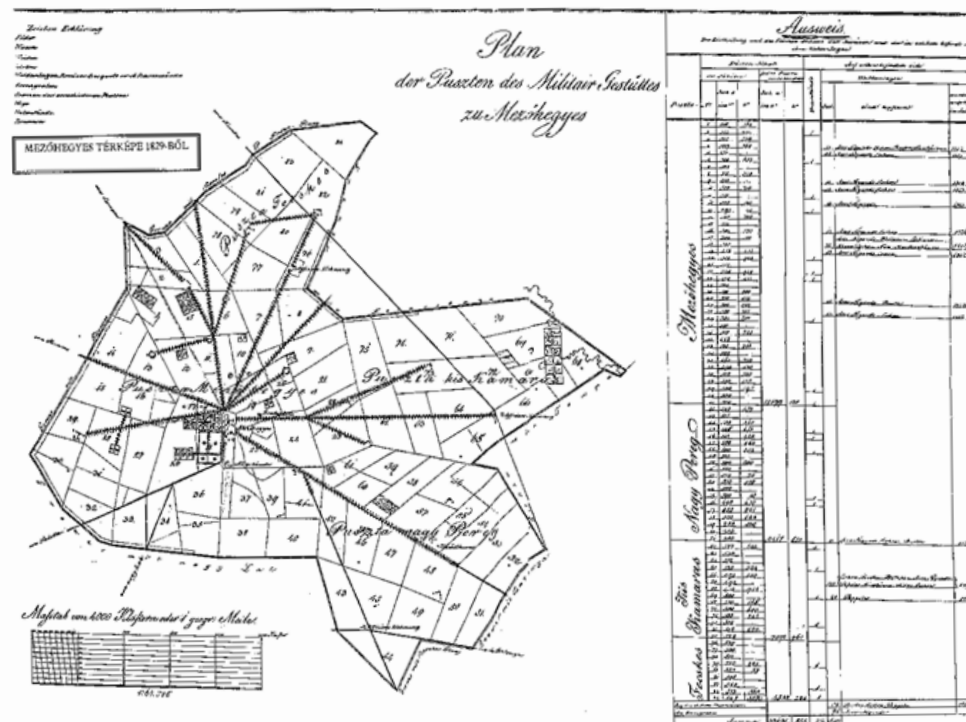
A Habsburg-birodalom lóállományát megviselték a birodalom nem túl sikeres háborúi. A 18-19. századi hadviselés erőgépe a ló volt. Szükségessé vált a lóállomány felfrissítése. A reformer II. József elfogadta Csekolics József véteskapitány, a lelkes magyar lószakértő javaslatát- birodalmi ménest kell alapítani, ahonnan a lótenyésztés szakszerűen irányítható, és a remonda (betanítatlan katonaló) utánpótlás is megoldható.

Területünk kedvező adottságainak figyelembe vételével esett a választás a kincstár Arad-Pécskai birtokára. Az „alkalmas pusztán” császári rendeletre 1784-ben megkezdődött a katonai ménes létrehozása. 1785 tavaszán megindult az építkezés, egyidejűleg életbe lépett a belső kezelés, amely a katonai rendszerre volt fektetve. Ettől az időtől kezdődik a település töretlen fejlődése.

A ménesbirtokot katonák és a katonaállítás rendje szerint ide került legénység a hivatásos tisztek, családtagjaikkal népesítették be. Ez önmagában is zártsgot és sajátos kivételes helyzetet biztosított a településnek és lakóinak. Az új Mezőhegyes kezdettől fogva magán viselte a tudatosan tervezett települési jelleget, és központjának kisvárosias vonásaival elütött az alföldi községektől. 1872-ig Mezőhegyesen katonai igazgatás érvényesült. Az egyre több „civilt” a katonák közigazgatásilag nem kezelhették, ezért közigazgatási ügyeit Pitvaros intézte.

Csanád megye közgyűlése, azaz törvényhatósági bizottsága 1872-ben jóváhagyta a megalakult polgári község szervezési szabályrendeletét, és elrendelték az előjáróság és a jegyző választását. Ez 1872. augusztus 17-én megtörtént a battonyai járás főszolgabírójának elnöklete alatt. A község minden tekintetben a ménesbirtoktól függött, mivel az államon kívül más tulajdonos nem volt.

A község fejlődésére óriási hatást gyakorolt a nagy váltás, a polgári kezelés bevezetése. 1885-ig megépült 7 szeszgyár, 1889-ben a cukorgyár, az Élővíz-csatorna. Kendergyár, téglagyár épült, kutakat fúrtak, a gazdasági iparvasút behálózta a kerületeket.

Nagy jelentőségű volt a széles nyomtávú vasútvonalak megnyitása, vasúti csomópont 1883 óta.

A gazdasági iparágak létesítése nem a községi előljáróság, hanem Gluzek Gyula érdeme. Jószágigazgatói kinevezésével indult meg a méneshirtok az iparosodás útján.

A kiegyezést követően a méneshirtok magyar tulajdonba került. Új segítség érkezett Kozma Ferenc személyében, akire a méneshirtok és a lótenyésztés ügyének intézését bízta. 1869. január 1-én megváltozott a hajdani császári méneshirtok neve és szervezete is. Kozma Ferenc munkálkodásának eredménye a magyar lótenyésztés külföldi elismerése, az 1873-as párizsi világkiállítás sikere.

Ferenc József második mezőhegyesi látogatása alkalmával 1872-ben miniszteri tanácsossá léptette elő Kozma Ferencet.

A Nónius, Gidrán Furiosó-North-Star fajtás sikersorozatai felkeltek a világ érdeklődését Mezőhegyes iránt.

A nóniusok úgy katonai, mint mezőgazdasági célra kiválóan alkalmasnak bizonyultak és sok hasznosságuk, szelídségük miatt az alföldi parasztságnak is legkedveltebb lovai lettek.

Történelme során a ménesbirtokot két súlyos megrázkódtatás érte. Az egyik az I. világháború utáni román királyi hadsereg megszállása, a másik a II. világháború frontátvonulása és a megelőző kiűrés.

Ómezőhegyes és a volt katonai ménes közötti részen épültek fel a magtárak, tisztalakok, kórház stb., melyek a beépítés további menetére, szerkezetére is meghatározó erővel rendelkeznek. Ezek ma műemlékek vagy műemlék jellegű épületek.

Ide épült be az 1970-80-as években a három lakótelep.

Településünk magja a múlt két jelentős építészének ma már műemlékké nyilvánított alkotásaiból áll. Jung József a késő barokk és Hild János copf és empire építményei ma is a lakosság és a ménesbirtok szolgálatában állnak.

Mezőhegyes települési szerkezete sajátosan jellegzetes jegyekkel rendelkezik, amelyben jelen van:

- *a külterület sajátos települési rendje*
- *a műemlékekkel büszkélkedő speciálisan kiépült városközpont*
- *jelentős zöldterületeket magában foglaló belterület*
- *a városközpontban lévő egyedülálló ménesbirtoki épületegyüttes nagy kiterjedésű ipari övezet*

(Balanyi Miklós ny. tanár Mezőhegyes könyvhöz írt bevezetőjének felhasználásával.)

TELEPÜLÉSKÉPILEG MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA MEZŐHEGYESEN

ÁLTALÁNOS EGÉSZ VÁROSRA KITERJEDŐ ISMERTETÉS

Mezőhegyesen a településképileg meghatározó területek kialakulását és elkülönülését leginkább két szempont határozza meg, a kialakulás időpontja, hogy a II. világháború előtt vagy után alakult ki, és a terület funkciója, hogy közvetlenül a Ménesbirtokhoz tartozott vagy tartozik-e a terület vagy csak közvetve kapcsolódik a Ménesbirtokhoz. Ugyanis Mezőhegyesen nem lehet olyan városrészt találni, mely valamilyen módon ne a Ménesbirtokhoz tartozna, ha nem tulajdon jogilag, akkor funkcionálisan, vagy funkcionálisan is csak közvetve, mint a panellakások.

Az alábbi területeket különböztetjük meg:

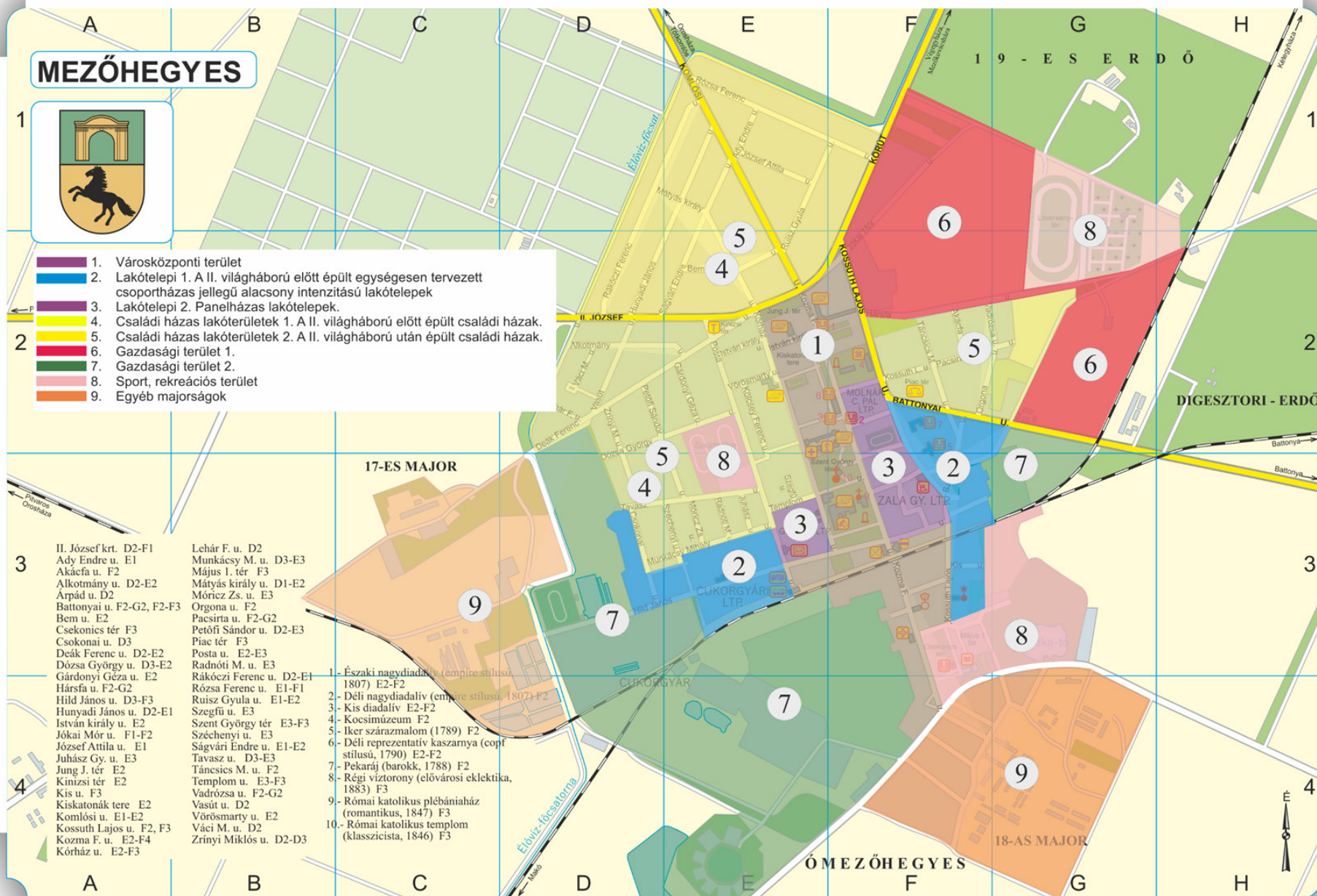
1. *Városközponti terület*
2. *Lakótelepi 1. A II. világháború előtt épült egységesen tervezett csoportházak jellegű alacsony intenzitású lakótelepek*
3. *Lakótelepi 2. Panelházas lakótelepek.*
4. *Családi házas lakóterületek 1. A II. világháború előtt épült családi házak.*
5. *Családi házas lakóterületek 2. A II. világháború után épült családi házak.*
6. *Gazdasági terület 1.*
7. *Gazdasági terület 2.*
8. *Sport, rekreációs terület*
9. *Egyéb majorságok*
10. *Mezőgazdasági területek*

MEZŐHEGYES

1. Városcsúszponti terület
2. Lakótelepi 1. A II. világháború előtt épült egyszégesen tervezett csoportházas jellegű alacsony intenzitású lakótelepek
3. Lakótelepi 2. Panelházas lakótelepek.
4. Családi házas lakóterületek 1. A II. világháború előtt épült családi házak.
5. Családi házas lakóterületek 2. A II. világháború után épült családi házak.
6. Gazdasági terület 1.
7. Gazdasági terület 2.
8. Sport, rekreációs terület
9. Egyéb majorságok

A területek részletesebb leírása előtt röviden arról, miért így tartjuk jónak a területek lehatárolását.

Mezőhegyes történetében és jelenében is a Ménesbirtok szerepe, fontossága kikerülhetetlen. A Ménesbirtok története, fejlődése, változásai határozták meg a település változásait, fejlődését a múltban és a jelenben is.

A változás, a fejlődés, adott esetben a „visszafejlődés” nem a térben zajlik elsődlegesen, hanem az időben és a funkcióban. A tér az nagyon régóta adott, a majorok által körül határolt terület, mely kifelé nem nő, hanem belül változik, fejlődik.

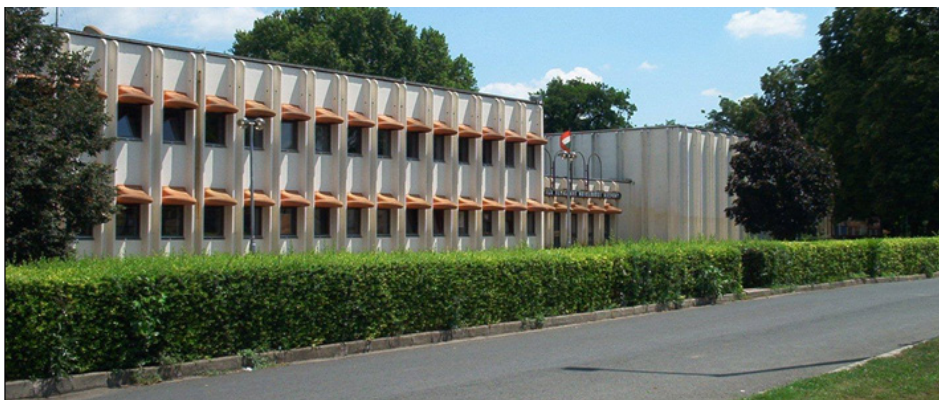
Részletesebben a területekről az alábbi szempontok szerint:

- *városon belüli helyzete*
- *időbeli változások a múltban*
- *jelenlegi helyzete*
- *építészeti lehetőségei*

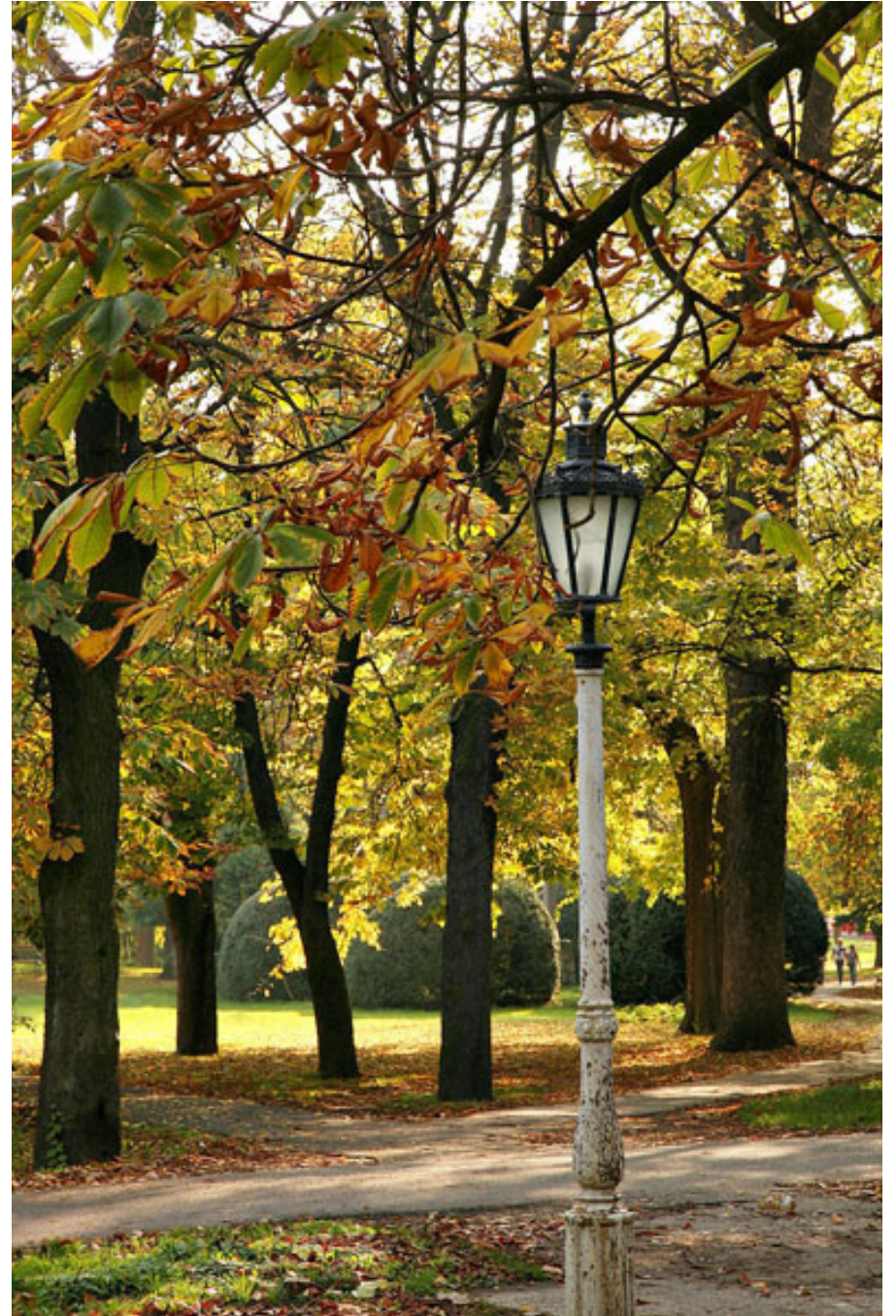

1. VÁROSKÖZPONTI TERÜLET

Mezőhegyes városközpontja fizikailag jól lehatárolható, funkcionálisan komplex, minden funkció itt található, melyet a városközpontokban, vagy belvárosokban meg kell találnunk. Mezőhegyes esetében a városközpont a jobb kifejezés, nem a belváros, mivel Mezőhegyesen ez a terület nem elsősorban utcákkal, terekkel körül írható, hanem épületekkel, parkokkal, a vasúttal. A városközpont építészetileg meglehetősen heterogén terület, de érdekesen és jól jellemezhetően heterogén, mert vannak a szinte azonos korú „régi épületek” és vannak a II. világháború után épült „új épületek”, és a parkok, utcák is mind az épületekhez tartoznak és nem fordítva. A városközpont meghatározó elemei a Centrál épülete, ami ma Polgármesteri Hivatal és étterem, a Művelődési Központ és iskola, a templomok, a Nagymagtár. és a vasútállomás. A városközpont jellemzően nagyon zöld, nagy parkkal, fasorokkal. Funkcionálisan intenzív használatú főleg napközben. A történeti időben nagyon különböző, mert találunk itt Ferenc József korabeli épületeket és a Művelődési Központot, mely a szocialista középület építés egy tényleg érdekes példája. De vizuálisan kapcsolódnak a városközponthoz a panel lakóházak is. Tehát itt sem a térben mozgunk elsősorban, hanem az időben.

A jelenben a terület működik, de számos lehetőséget rejt magában. Több épület kihasználatlanul üresen áll, hiányzik egy városi tér, egy „piaza”, javítani lehetne a közlekedésen, mert a közlekedés az iskola és a Művelődési központ miatt időben nagyon különböző intenzitású. Szükség lenne bizonyos új funkciókra, melyek nem elsősorban új épületeket jelentenének, hanem a meglévő épületekben és épületekhez kapcsolódó új funkciókat a vendéglátás, az idegenforgalom, a turizmus, a városi élet területén. Új, meghatározó épületek építése nem lesz jellemző ezen a területen, de a meglévő épületek felújítása várható, és az nagy kihívás elé állítja a várost, az építészeket, beruházókat. Az épület felújítások egyedi építészeti problémák, nem állíthatók fel egységes építészeti előírások.

2. LAKÓTELEPI 1.

Mezőhegyesen építészeti talán ez az egyik legérdekesebb, de a jövőben a legnagyobb feladatot is adó, a legnagyobb építészeti és városfejlesztési kihívást jelentő településképileg meghatározó területek, melyek térben, területileg nem csak egy helyen vannak.

Ezek a múltban a Ménesbirtokhoz kapcsolódó különböző lakóépületek csoportjai, vagy mai meghatározással élve „csoportházak lakóépületek”.

Ezek érdekessége, hogy ma már nem is feltétlen csak lakó funkciót látnak el, hanem egyéb középületi funkció is ellátnak, mint orvosi rendelő, iroda, kulturális funkció.

Ezek egységes, gyönyörű építészeti stílusban épültek anno, de mennyiségük, funkciójuk miatt a múltban számos átalakítást szenvedtek el, vagy nagyon leromlott az állapotuk.

Ma ezek fizikai és erkölcsi állapota nagyon differenciált, ugyanígy a lehetőségek és igények is a jövőbeni használatukat illetően.

Építészeti és városfejlesztés szempontjából meg kell találni ezeknek az épületeknek az esetleges új funkcióit, vagy a régi lakófunkciót meghagyva meg kell próbálni a XXI. századi igényekhez igazítani, úgy felújítani, hogy megőrizze építészeti, városképi értékeit, de korszerű legyen.

3. LAKÓTELEPI 2.

Mezőhegyesen a szocializmusban városképileg meghatározó mennyiségben, és városképileg meghatározó területeken épültek panelházak. Városfejlesztési szempontból ezt a tényt el kell fogadni.

Mi a város feladata az épületekkel?

Igyekeznünk kell építészeti, műszakilag és erkölcsileg korszerűsíteni ezeket az épületeket, hőszigetelni, nyílászárókat cserélni, fűtést korszerűsíteni... A tulajdonviszonyok miatt magukat az épületeket a város nem újítja fel, de segítheti azt, illetve a környezetük alakításával javíthatja az ottlakók komfortérzetét.

Az esetleges homlokzatfelújítások során nagy figyelmet kell fordítani az új homlokzatszínezések megtervezésére.

4. CSALÁDI HÁZAS LAKÓTERÜLETEK 1.

Itt is az időbeliséget választanánk meghatározó szempontnak, ez a 60-as, 70-es évek és az azelőtti családi házas területeket jelentené.

Itt egy meglehetősen vegyes építészeti karaktert találunk, az un. „parasztházastól” a „kádárkockáig”. Ami hasonló, hogy az épületek mérete, tömege viszonylag kicsi, jellemzőek a melléképületek.

Az épületeket az építésük óta számos alkalommal átépítették. Jól beállt utcai növényzet, a kertek vegyesek.

A korszerűsítés a nagy kihívás ezeknél az épületeknél, és váraképileg, építészeti felügyelni kell a majdani korszerűsítések anyaghasználatát, színezését, építészeti karakterváltozásait.

5. CSALÁDI HÁZAS LAKÓTERÜLETEK 2.

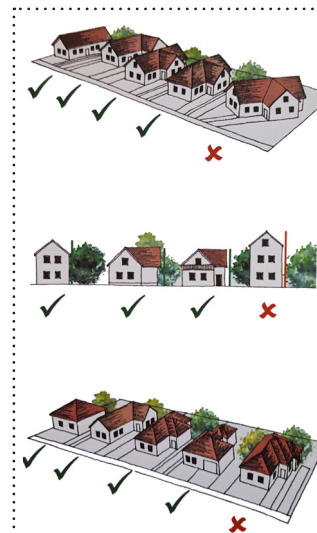
Ezen a lehatároláson az utolsó 20-25 év családi házait értjük.

Ezek jelentős része Mezőhegyesen egy-két területi egységben helyezkedik el, új parcellázású területeken első épületekként, és nem foghíjszerűen épülve. Itt az építészeti karakter nagyon heterogén, de nem csak az építészet, hanem a méret, az épülettömeg, a telepítés....

Egy dolog, ami sajnálatos, hogy a „ferenc józsefi architektúra” nem hatott az utolsó időszak családi lakóházépítésére. Itt a város jövőbeni feladatai a jó értelmű egységesítés, igazodás elérése. Gondolunk itt az építőanyagokra, színekre elsősorban.

Ajánlások családi ház telekre való elhejezéséhez, épület magassághoz, tetőformák kialakításához.

6. GAZDASÁGI TERÜLETEK 1.

Itt azokra a területekre gondolunk, ahol a Ménesbirtok volt területei, épületei jelenleg is hasonló funkciót töltenek be, de korszerűen. Ez most a meghatározó tendencia Mezőhegyesen.

A Ménesbirtok volt épületeinek jelentős része műemlék, így garantált az építészeti felügyelete. A legfőbb feladatnak itt azt gondoljuk, hogy a Ménesbirtok épületeinek új funkcióinak megtalálása az egyik fő probléma úgy, hogy az valamilyen módon figyelembe vegye a város szempontjait is.

Konkrét példával illusztrálva a Nagymagtár helyzete, a városnak nem jó, hogy kihasználatlanul áll a Városközponti területen, de a tulajdonviszonyok miatt nincs ráhatása a hasznosításra.

Feladat, az intenzív együttműködés a Ménesbirtok mai kezelőivel.

7. GAZDASÁGI TERÜLETEK 2.

A Ménesbirtoktól független gazdasági területeket értjük ez alatt.

Itt a szocialista gazdaság maradványainak felhasználása történik, illetve egyéb gazdasági területek találhatóak. Az építészete teljesen heterogén, de fejlesztések folyamatosak.

A városnak gondoskodni kell a fejlesztések építészeti kontrolljáról, a minőségi építészetről a gazdasági területeken.

8. SPORT- ÉS REKREÁCIÓS TERÜLETEK

Itt az egyik egyértelmű terület a Béka-tó és környéke.

Gyönyörű természeti környezet közvetlenül a városközpont közelében. Nagyon szerencsés terület felhasználási szituáció, jelenleg is jól kihasználva. Építészete kicsit kaotikus, magán viseli a fejlesztések időbeli változását.

A városnak a jövőben ügyelni kell az egységes stílusú fejlesztésre, ki kell használni a fejlesztési potenciált.

9. MAJORSÁGOK

Mezőhegyes várost területileg gyakorlatilag majorok veszik körül, melyek jelentős részben a Ménesbirtokhoz tartoznak területig, tulajdonilag.

Építészetiileg általában nagyon lepusztult építészetiileg, környezetileg. Kérdés a jövőbeni tulajdonviszonyuk, és annak függvényében fejlesztésük.

Jelentős építészeti érték, de túlnyomórészt leromlott állapotban.

POZITÍV PÉLDÁK ÉS AJÁNLÁSOK MEZŐHEGYES VÁROS ÉPÍTÉSZETÉBEN AZ UTÓBBI 30 ÉVBEN

ÁLTALÁNOS LEÍRÁSA MEZŐHEGYES ÉPÍTÉSZETÉNEK AZ UTÓBBI ÉVTIZEDEKBŐL

Mezőhegyes a Ménesbirtok építészete nagyon jelentős építészeti hagyományokat teremtett, számos építészeti mintát hagyott hátra.

A szocializmus építészeti nem tudta és nem is akarta folytatni ezeket a hagyományokat. A szocializmusban nem épült olyan épület Mezőhegyesen, melyet pozitív példaként lehetne kiemelni. A 90-es évekből néhány épületen felfedezhető a törekvés, hogy valamit átvegyen a Ménesbirtok épületeinek építészeti részleteiből.

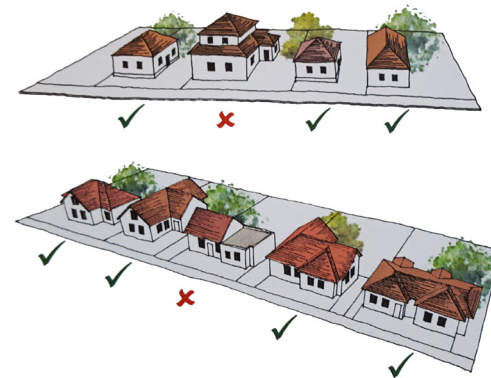
Sajnos ma már megállapítható, hogy sem mennyiségben, sem minőségben nem jött létre olyan építészeti Mezőhegyesen, mely folytatásaként a Ménesbirtok építészeti lehetne értelmezni a XX. század végén, a XXI. század elején.

Nem volt bátorsága, talán lehetősége sem volt az építésznek, hogy akár a tömegarányait, tömeg formálását, akár a részletképzését, formavilágát használja a Ménesbirtok építészeti hagyományainak.

Pedig a Ménesbirtok építészeti hagyományai példát mutattak a földszintes családi ház léptékű épület, a 2-3 szintes társasház méretű, léptékű épület és ugyanígy középület tervezésekor is. Sajnos az építészek nem éltek a lehetőségekkel.

Ajánlások tetőformák kialakításához.

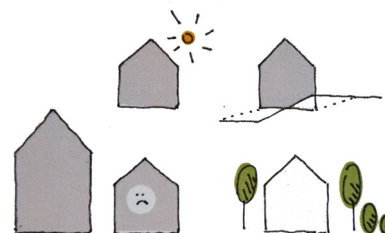
CSALÁDI HÁZAS TERÜLETEK AZ UTÓBBI 30 ÉVBEN BEÉPÜLVE

Talán itt fedezhetjük fel a legtöbb próbálkozást, bizonyos családi házak átvettek részletképzéseket a „ferencjós-kás” építészettől, de csak részleteket, nem vették át a tömegarányokat, a tetőformákat.

Javaslatunk itt az építészeknek, építtetőknél, hogy a tervezendő épület léptékéhez keressenek történelmi példát, fognak találni.

A földszinteshez földszintes, a többszinteshez többszintes példát. Ugyanúgy bátran használhatnák a homlokzati boltíveket, mint homlokzatot meghatározó formát, a faragott homlokzati fadíszeket.

A bemutatott jó példáknál egy-egy elem, motívumot megidéz az építész, de ennél sokkal tudatosabban és komplexebben lehetne támaszkodni a történelmi építészetre.

Figyeljünk az épületek tájolására, benapozására!

Hagyományos nyíláskiosztást kövessük!

CSALÁDI HÁZAK A SZOCIALIZMUSBAN

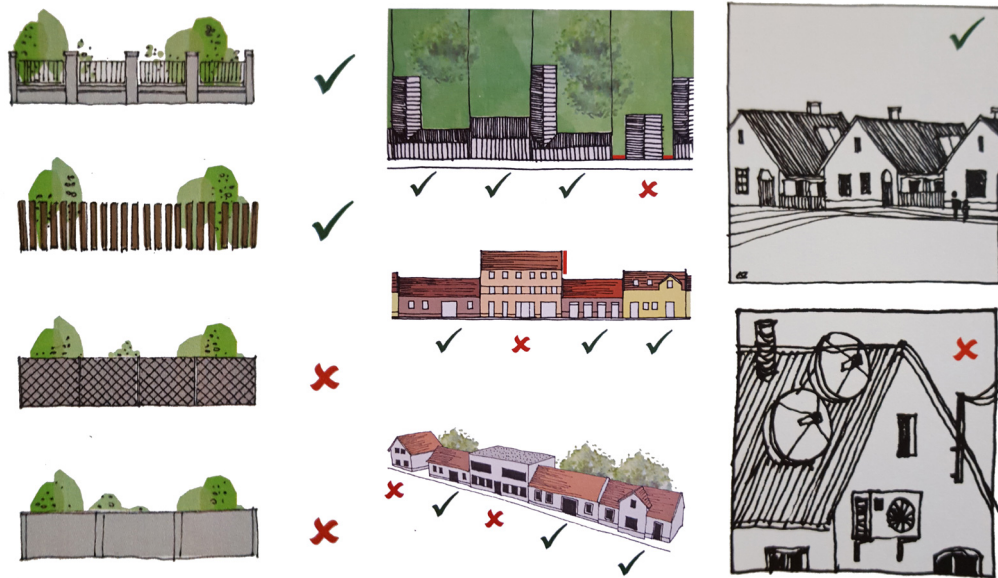
Sajnos ebből az időszakból nem tudunk jó és pozitív példát mutatni az építészeknek, építtetőknek. Ez az építészeti korszak a legkevésbé sem támaszkodott a Ménesbirtok történeti építészetére.

CSALÁDI HÁZ FELÚJÍTÁSOK

Itt találunk egy-egy szép és követendő példát, mikor a jelenkor építészeti, energetikai követelményeinek megfelelően újjátartottak lakóépületeket, melyek a II. világháború előtt épültek. A korszerűen hőszigetelt homlokzatra visszakerültek a vakolatdíszek, az új nyílászárók megőrizték az eredeti osztásukat, díszeket és legfőbbképpen fából készültek. Mindenképpen fontos lenne, hogy az ilyen építészeti értékeket hordozó lakóépületek felújításánál kerüljenek vissza a homlokzati díszek, a faragott faszerkezetek, a nyílászárók aránya, osztása ne változzon.

Sőt, az építészek a tönkrement eltűnt építészeti díszítések helyére bátran tervezzenek újakat, természetesen a Ménesbirtok építészeti örökségére támaszkodva.

Ajánlások kerítések és homlokzatok kialakítására, épületek elhelyezésére, tetők kialakítására.

VÁROSKÖZPONT ÉPÜLETEI

Mezőhegyes város központjának építészetét a Ménesház épületei határozzák meg, egy egységes építészeti karaktert, örökséget jelenítenek meg, melyhez az azóta épült épületek nem igazán tesznek hozzá, nem alkalmazkodnak.

Az elkövetkező években a felújításra kerülő „modern” épületeknél igyekezni kell az anyaghasználatban, színezésben, kiegészítő részletekben visszanyúlni a Ménesház építészeti örökségéhez és onnan meríteni.

TÖBBHÁZAS, TÁRSASHÁZAS ÉPÜLETEK

A szocializmus a várossá válást elintézték azzal, hogy a település központjában lehetőleg felépítettek néhány panelházat és egy-két „jellegzetes” középületet, ezekkel egy életre tönkretéve az adott település központját, annak építészeti, városépítészeti karakterét.

Ez Mezőhegyesen is így történt, de szerencsére a Ménesház építészeti öröksége annyira karakteres, egységes, szép és olyan mennyiségben van a városközpontban, hogy a felépült panel lakóházak sem tudják elnyomni. A többszintes panelházak energetikai felújítása során a homlokzati színezéssel lehet esetlegesen kicsit javítani az épületeken.

KÖZÉPÜLETEK FELÚJÍTÁSA, ÁTALAKÍTÁSA, REHABILITÁCIÓJA

Mezőhegyes településközpontjában van néhány középület, mely felújítás, rehabilitáció előtt áll. Gondolunk itt a művelődési házra legfőbbképpen. Bármilyen felújítás, rehabilitáció javíthat a jelenlegi helyzeten, de ezek az épületekténylegesen nem fogják elérni a Ménesbirtok épületeinek építészeti színvonalát, mégis mindent meg kell tenni, hogy jobb legyen.

Pozitív példa itt a városközponti kereskedelmi, szolgáltató épület, melynek homlokzati felújítása, az ezzel járó szín és anyag változtatás nagyon jól tett az épületnek.

A meglévő középületek felújítása során át kell venni a Ménesbirtok épületeinek szín és anyaghasználatát, részleteit.

ÜZEMI, GAZDASÁGI ÉPÜLETEK

A Ménesbirtok történeti gazdasági épülete nagyon magas építészeti színvonalat képvisel, az újabb kori épületekről ez nem mondható el, ott a felújítások során törekedni kell a javításra, az anyaghasználatban az igazodásra.

KERTEK, PARKOK, NÖVÉNYZET

Mezőhegyesen a Ménesbirtok virágzása idején szinte egy nagy park volt, gondosan, katonásan tervezett kertekkel, parkokkal. A közeli jövőben igyekezni kell visszaállítani ezeket a kerteket, parkokat. Legfontosabb ezek közül a Városháza és a Művelődési ház közötti nagy park, melyet igazi városközponti parkká kell átalakítani, felújítani.

UTCABÚTOROK

A város rehabilitációja során fontos lesz visszatérni az utcabútorok, buszvárók tervezése során is a Ménesbirtok „ferencjókás” építészetéhez.

MEGBÍZÓ

MEZŐHEGYES VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
5820 Mezőhegyes, Kozma Ferenc Utca 22.

e-mail: mezohegyes@t-online.hu,
polgarmesteri.hivatal@mezohegyes.hu

Telefon: +36(68)466-001
+36(68)466-002
+36(30)445-9189

SZERZŐ

Siklósi József, Ybl díjas építész

MUNKATÁRS

Grafikai szerkesztés: Horváth Kitti